ANALIZA JURIDICO-PENALĂ A LATURII SUBIECTIVE A INFRACȚIUNII DE ÎNCĂLCARE A REGULILOR DE PROTECȚIE A MUNCII

Tudor JALBĂ
CZU: 343.222:343.347 ***jalbatudor@gmail.com***

Prin *latura subiectivă a infracțiunii* se înțelege atitudinea psihică a făptuitorului față de fapta săvârșită și urmările ei, motivul și scopul infracțiunii. Semnul principal în cadrul laturii subiective a infracțiunii este vinovăția care se caracterizează prin intenție sau imprudență, precum și modalitățile generale ale fiecărei forme: intenția directă și intenția indirectă, respectiv încrederea exagerată și neglijența penală. Cunoașterea laturii subiective poate avea loc doar prin prisma analizei și aprecierii comportamentului făptuitorului și a împrejurărilor săvârșirii infracțiunii.

Autorul rus A.I. Rarog subliniază că latura subiectivă a infracțiunii o constituie atitudinea psihică a unei persoane direct implicată spre comiterea unei infracțiuni [1, p.132].

Autorul B.S. Volkov, descrie latura subiectivă ca fiind atitudinea psihică a făptuitorului îndreptată spre comiterea infracțiunii în care conștiința și trăsăturile emoționale acționează în unitate și înțelegere reciprocă [2, p.136].

În opinia noastră, latura subiectivă a infracțiunii o constituie capacitatea psihoemoțională a subiectului infracțiunii, îndreptată în mod direct sau indirect la comiterea actului infracțional.

Analiza juridico-penală a laturii subiective a componenței de infracțiune se realizează prin intermediul semnelor juridice care o caracterizează: vinovăţia, scopul și motivul infracţiunii, emoţiile. Importanţa juridico-penală a acestor semne nu este identică, însă toate în ansamblu caracterizează procesul lăuntric care are loc în conștiința celui vinovat [3, p. 232].

Uneori, legiuitorul condiţionează existenţa laturii subiective a unor anumite infracțiuni de existenţa unui *motiv* sau *scop* anume, care se alătură intenţiei. În cazul infracțiunii de încălcare a regulilor de

protecție a muncii, *scopul* și *motivul* infracţiunii lipsesc, deoarece făptuitorul nu are un obiectiv bine propus și o finalitate urmărită prin săvârșirea faptei ce constituie elementul material al infracţiunii.

Totodată, precizăm că în cazul comiterii infracțiunii de încălcare a regulilor de protecție a muncii, motivul nu prezintă importanţă din punct de vedere juridic, și aceasta întrucât legea nu a condiţionat existența infracţiunii în latura sa subiectivă de existenţă a unui scop sau motiv.

Potrivit mai multor opinii ai autorilor autohtoni cât și din Federația Rusă, latura subiectivă a infracțiunii de încălcare a regulilor de protecție a muncii poate fi comisă atât prin intenție, cât și din imprudență.

În opinia noastră, infracțiunea de încălcare a regulilor de protecție a muncii poate fi comisă doar din imprudență, atunci când făptuitorul își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acţiunii sau inacţiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod uşuratic că ele vor putea fi evitate ori nu îşi dădea seama de caracterul prejudiciabil al acţiunii sau inacţiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deşi trebuia şi putea să le prevadă.

Astfel, nu susținem punctul de vedere privind faptul că infracțiunea prevăzută de art.183 Cod penal ar putea fi comisă în mod intenționat, or infracţiunea este săvârşită cu intenţie dacă persoana care a săvârşit-o îşi dădea seama de caracterul prejudiciabil al acţiunii sau inacţiunii sale a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau admitea, în mod conştient, survenirea acestor urmări, manifestând o atitudine indiferentă față de apariția lor. Deci, pentru ca o infracțiune să fie considerată ca fiind comisă în mod intenționat, faptele subiectului trebuie să întrunească în cumul toate condițiile indicate *supra*.

Spre exemplu, autorul rus A. A. Pinayev, propune propria sistematizare a infracțiunilor în funcție de vinovăție, evidențiind un grup special de infracțiuni cu o formă mixtă de vinovăție care include toate infracțiunile îndreptate împotriva drepturilor de muncă ale cetățenilor care conțin pericolul pentru viața și sănătatea oamenilor [4, p.27-29].

În cazul laturii subiective a infracțiunii de încălcare a regulilor de protecție a muncii nu poate fi prezentă dubla formă de vinovăție, or

această formă de vinovăție se realizează atunci când făptuitorul săvârșind cu intenție o faptă prevăzută de legea penală, produce din imprudență un rezultat mai grav sau un rezultat în plus față de acela prevăzut și urmărit sau acceptat inițial. În acest caz, pe lângă urmările directe, survin și urmări derivate, mult mai grave, care nu au fost cuprinse inițial de intenția celui vinovat, astfel legiuitorul reunește într-o singură componență de infracțiune două infracțiuni de sine stătătoare: una intenţionată și alta imprudentă, care formează o infracţiune calitativ nouă cu un conţinut subiectiv specific, în asemenea circumstanțe, nu poate fi vorba despre comiterea infracțiunii prevăzute de art.183 Cod penal.

Legiuitorul penal a stabilit în Partea generală a Codului penal al Republicii Moldova reguli cu caracter de principiu după care se poate determina forma vinovăţiei necesară pentru existenţa unei anumite infracţiuni. În acest sens, art.17 și 18 Cod penal explică conținutul vinovăției sub formă de intenție și imprudență pentru a face distincție între acestea, denotând caracterul social periculos al comiterii infracțiunii.

În opinia noastră, latura subiectivă a infracțiunii prevăzute de art.183 Cod penal, este caracterizată doar printr-o formă a vinovăției manifestată prin încredere exagerată sau neglijență penală. Încrederea exagerată se exprimă prin faptul că persoana vinovată, care încalcă regulile de securitate sau alte norme de protecție a muncii, a prevăzut urmările faptei sale prejudiciabile, dar considera în mod uşuratic că ele vor putea fi evitate, iar neglijența făptuitorului se exprimă prin neîndeplinirea sau îndeplinderea necorespunzătoare a obligațiunilor de serviciu, în consecință urmările periculoase puteau surveni, deși subiectul putea și trebuia să le prevadă.

În realitatea obiectivă se întâlnesc situații când persoana care deține atribuţii de asigurare a respectării regulilor de protecţie a muncii în cadrul entității, intenționat comite acțiuni care ar duce la încălcarea tehnicii securității, igienei industriale sau altor reguli de protecție a muncii, în urma cărora au avut loc accidente cu oameni, soldate cu vătămări corporale medii sau grave, sau aceste încălcări au provocat decesul unora sau mai multor persoane. În situațiile respective deducem faptul că subiectul a manifestat intenție față de fapta prejudiciabilă conștientizând caracterul celor săvârșite și a admis în mod conștient survenirea urmărilor prejudiciabile.

În aceste circumstanțe, făptuitorul a avut intenția de a cauza vătămări ale integrității corporale salariatului, modul de punere în aplicare a unei astfel de intenții fiind încălcarea normelor de protecție a muncii la locul de muncă, respectiv, fapta urmează să fie calificată conform art.152, art151, sau art.145 Cod penal, în funcție de urmările survenite în fiecare caz aparte.

Un alt criteriu nu mai puțin important este faptul că legiuitorul în dispoziția alin.(1) art.183 Cod penal, nu a condiționat forma vinovăției pentru care poate fi trasă la răspundere persoana în caz de încălcare a tehnicii securităţii, a igienei industriale sau a altor reguli de protecţie a muncii, dacă această încălcare a provocat accidente cu oameni sau alte urmări grave. Pe când în cazul variantei agravante prevăzută la alin.(2) art.183 Cod penal, urmarea prejudiciabilă survine ca rezultat al încălcării regulilor de protecţie a muncii, care a provocat din imprudenţă decesul unei persoane, astfel legiutorul condiționând vinovăția sub formă de imprudență.

În opinia noastră, omisiunea stabilirii vinovăției sub formă de imprudență în dispoziția normei prevăzute de alin.(1) art.183 Cod penal, poate duce la interpretări eronate în cazul aplicării acestor prevederi în practică de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată.

Referințe:

1. РАРОГ, А.И. *Российское уголовное право. Общая часть*, Москва: Спарк, 1997.
2. ВОЛКОВ, Б.С. *Уголовное право России. Общая часть*. Казань, 1994.
3. GRAMA, M., BOTNARU, S., ȘAVGA, A., GROSU, V. *Drept penal. Partea generală.* Vol I. Chișinău, 2012.
4. ПИНАЕВ, А.А. *Особенности составов преступлений с двойной смешанной формами вины*. Харьков, 1984.